

Saag: Det er ikke uden alvorlige Betæneligheder, at jeg tager Ordet for at udtale mig imod et Hovedpunkt i det foreliggende Lovforslag. Jeg ønsker ingenlunde at berede den høitærede Krigsminister nogen Vanfælighed, og jeg veed, at mine Anskuelser staa i en saadan Strid med den hele Betragtningssmaa af vort Forsvarsvesen, som har gjort sig gjældende siden den almindelige Børnepligts Indførelse, at jeg ikke har synderligt Saag om, at de ville vinde nogen stor Afslutning her i Thinget; men jeg tror dog at kunne gaa ud fra, at mine Anskuelser støtte sig baade paa Historiens og Erfaringens Vidnesbyrd, som det forekommer mig, at man ved denne vigtige Sags Behandling i en lang Narrække har ignoreret. Jeg skal imidlertid ikke begynde en unyttig Strid angaaende de herskende Meninger; tidlig eller sent maa man dog her ligesaa vel som i Amerika, Spanien og andre Stater høre sig for Nødvendigheden og lære at give Erfaringens Vidnesbyrd en større Betydning. Hvad der ved Ordningen af vort fremtidige Hærsvesen dog formentlig maa være Hovedsagen, er ikke at faae den størst mulige Armee, men det er at faae en Armee, med Henfyn til hvilken man har den størst mulige Garanti for, at den i Handlingens Dieblit vil opfylde sin Pligt. Giv os en saadan Armee, saa maa den for mig gjerne være meget mindre end den, som tilfignes ved Lovforslaget, og jeg vil dog være fuldkommen tilfreds, thi hvis Nødvendigheden i Hærens Stund skulde fordrø Udviklingen af større Stridskræfter, vil en saadan Armee i en forbausende kort Tid kunne udøve sin Indflydelse paa ethvert Individ, som indtræder i den, og Anskuelserne om Stillingen i Armeen vilde da blive ganske anderledes baade hos Armeen selv og hos det øvrige Folk. En saadan Pligtsfølelse kan imidlertid ikke erhverves under en 6—18 Maaneders Tjenestetid med saa Maaneders aarlige Ovelser, og heller ikke under en Disciplin, der er saa stærkt paaavirket af Lidsaanden, at den individuelle Selvfølelse idelig truer med at gjøre Oprør imod den Underkastelse og Hengivelse for Tjenesten, som fordrøes. Man kan vel i 6—18 Maaneder gjennem de nødvendige Ovelser lære at exercere, at manøvrere og at opransse Bestemmelserne om de militære Pligter udenad, men man kan ikke derved skabe gode Soldater lige saa lidt som man kan skabe gode Borgere ved at lade dem lære de ti Bud udenad. Naar den Tid kommer, da Armeen for Alvor skal bruges, fordrøes der, at ethvert Individ i den fuldstændig skal glemme sig selv og gaa op i sin militære Stilling og dens Pligter; men dette kan ikke ske, naar den Bedkommende ikke i et langt Afstnit af sit Liv fuldstændig har levet sig ind deri. Naar han derimod møder under Indflydelsen af sine Baner og sine Livsanskuelser og sin private borgerlige Stilling, kan han ikke, om han ogsaa har gjort Tjeneste i 6—18 Maaneder, ved Indkaldelsen i Krigstid pludselig glemme

alt Andet for sin militære Stilling og sine militære Pligter. Dette fordrøer imidlertid Krigstjenesten i et stort Omfang, og den fordrøer, at han skal gjøre det med en Sver, som hverken kan fremmanes ved trykte Love eller ved mundtlige Befalinger. Tre Egenfærligheden og Selvfølelsesdriften ikke ved langvarige Ovelser blevne vant til aldeles at tie overfor en streng Opdragsfølelse af Pligtsfølelsen, som lærer ham at sætte Tjenestens Interesser over sine egne, ville disse sidste i store, skjæbnsvangre Dieblitte gjøre sig gjældende paa de første Beføstning, og han er da en slet Soldat. Uvædsfølelsen kan ikke give Betryggelse eller Borgen i den Retning, thi det er et Livens Teg, at Egenfærligheden har stillet sig faaledes paa Høihædet, at den nuomstunder sjældent skammer sig for at vise sig i sin Nøgenhed. Jeg mindes tydelig i forrige Krig at have hørt en forreften høit anset Mand udtale sin Forbauselse over, at overhovedet Noget kunde være tilbøielig til at forblive i et Hus, naar Fjenden stormede det, og der var en Dør til at slippe ud af; hvis han var der, og Huset blev stormet, vilde han hellere have, at man skulde sige: Se, der løber han, end at man skulde sige: Der ligger han. Den strenge militære Uvædsfølelse sætter Feighed som ensbetydende med moralsk Tilintetgjørelse, og det er Frukten af en lang og streng militær Opdragelse, at Uvædsfølelsen og Pligtsfølelsen saa at sige blive sammenvorne med hele den aandelige Person. Jeg har hørt fremsætte to Indvendinger imod en streng militær Opdragelse, som jeg tror, at det er rigtigt allerede her at imødegaa, om end den første af disse i nærværende Dieblit kun har overmaade Lidet at betyde. Den gaar ud paa, at en streng disciplineret Armee vil være et altfor villigt Redskab i de reaktionære Interesses Tjeneste; men denne Anskuelse er grundet paa en fuldstændig Bilsfarelse; thi den militære Disciplins Hovedformaal er at underordne Egenfærlighed under Pligtsfølelsen, men denne kan ikke gjøre en Mand til et villigt Redskab for lovstridige Handlinger. Forholdene i Spanien for nærværende Dieblit vise jo netop, at de anarkistiske Tilstande i Armeen have tilført den carlistiske Reaktion en større Tilgang af Rekrutter end de Radikale. En anden Indvending, som vistnok vil blive tillagt større Betydning, er den, at vore Drøbere og Spæner under en streng militær Disciplin ville komme til at føre, hvad man vil kalde et Hundeliv, og at den militære Tjeneste derved vilde blive en ren Tortur for dem. Denne Indvending maa jeg imidlertid anse for ligesaa ubegrundet. Hvad der under en slap Disciplin ofte koster de største Anstrængelser og ster med den største Vanfælighed, vil under en streng militær Disciplin meget ofte blive til Legeværk, som udføres under Spøg og Latter; thi Intet formaar i den Grad som Nødvendigheden at vække de slumrende Kræfter og at bortrydde alle Van-